

DOMOVINA

Štev. 20.

V Ljubljani, 16. maja 1919.

Leto II.

Slovenci!

Zastopniki vseh treh strank v Sloveniji, zbrani na sestanku dne 10. maja 1919, smatrajo za potrebno, da se v času, ko stojimo neposredno pred odločitvijo svoje narodne usode, obrnejo skupno in soglasno na slovensko javnost z naslednjim pozivom:

Vse naše misli morajo biti v teh dneh posvečene skrbi, kako rešiti in ohraniti slovensko ozemlje. Zato naj prenehajo strankarski boji v časopisju, na shodih in v zasebnem življenju. Medsebojne pritožbe bodo reševale stranke pri medstrankarskih posveth in po teh skušale izrastke strankarskega življenja odpraviti.

Vprašanje o vzrokih narodne nesreče na Koroškem, ki se je tako strastno obravnavalo zadnji čas v javnosti, ne sme oslabiti naših narodnih vrst. Stranke bodo pozvale svoje parlamentarne zastopnike, naj osnujejo komisijo, ki bo rešila to vprašanje. Medtem naj bi slovenska javnost z neopravičenimi in lahkomiselnimi napadi ne slabila našega narodnega položaja.

Strnimo marveč vse moči, da se poglobi v nas zavest skupne državnosti, in v to svrhu opustimo vse, kar bi rušilo narodno in državno edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Le v disciplini, vestnem izpolnjevanju državljanskih dolžnosti in pokorščini obstoječim zakonom je rešitev!

V Ljubljani, dne 10. maja 1919.

Dr. Ivan Tavčar, prof. Josip Breznik, prof. Bogumil Remec, dr. Franc Kulovec, Antop Kristan, Albin Prepeluh.

Preki sod.

Prebivalstvu okrajnih glavarstev Slov. gradec, Celje, Maribor in Radovljica.

Zadnje dni so se zgodili neredi, ki kažejo, da nekateri komaj dosežene svobode ne razumejo prav. Zagrešili so pri tem grde zločine proti domovini in mirno delujočemu prebivalstvu, kakršnih bi ne pričakovali od slovenskih ljudi. Sramoto so storili sebi in narodu, pa tudi ogromno škodo.

Ker so se v več okrajih pojavila hudo delstva pobune, umora, ropa, požiga in hudo delstva javnega nasilstva po § 85 kaz. zak., zato so se zedinile vse stranke v tem, da se mora te pojave brezobzirno zadržati. Naša narodna kraljevina, ki nudi svojim sinovom boljše razmere nego katerakoli sosednja država, ne more mirno gledati, kako ti neodgovorni elementi kvarijo njen ugled in čast, njeno in narodovo premoženje in kako ob dobro ime spravljajo socialna stremljenja vlade.

Zato je deželna vlada v seji dne 11. maja 1919 enoglasno sklenila, da proglasi v zgoraj navedenih glavarstvih

preki sod

tekem torka, dne 13. maja 1919.

Pozivljamo vse državljane, ki ljubijo svoj narod in državo, ki uvidijo, da brez reda in delavnosti, brez žrtev ni napredka in ki razumejo, da je trajne socialne uspehe možno doseči samo s solidnim organiziranim delom, da tudi sami pomagajo, da bo v Sloveniji zavladal popoln red, da s skupnimi močmi vseh dobromislečnih zatremo brezobzirno vsak zločinski pojav, da pokličemo krivce pred strogo sodbo in da privedemo na pot dolžnosti vse one, ki zaslepljeni vi-

dijo junaštvo v tem, da svoji mladi domovini v hrbet streljajo.

Vsa kaznjiva dejanja, ki so se izvršila pred razglasitvijo prekega sode, se bodo kaznovala od rednih sodišč.

Vsi zločini pobune, umora, ropa, požiga in v § 85 kaz. zak. omenjenega javnega nasilstva pa, ki se bodo eventualno zgodili po proglasitvi prekega sode, zapadejo nagli sodbi po določilih prekega sode.

Deželna vlada za Slovenijo zaupa v zdravo pamet in srce Slovencev, v njih smisel za disciplino in pričakuje, da trezni elementi prebivalstva sami sodelujejo in pomagajo, da nastopi še pred razglasitvijo prekega sode popoln red in mir v naši deželi.

Kdor pa bo kljub temu svarilu in pozivu k redu, katerega izmed zgoraj navedenih zločinov zakrivil, naj vse posledice izključno sam sebi pripiše.

V Ljubljani, dne 11. maja 1919.

Dr. Janko Brejc, predsednik.

Nemška tollovajstva na Koroškem.

Kar so počenjali in deloma še počenjajo Nemci in nemčurji na Koroškem proti slovenskemu prebivalstvu, prekaša vsa grozodejstva Turkov, ljudožrcev in — Prusov. Pa se še dobijo pri nas zaspane, lene klade, ki povprašujejo, čemu nam je treba pošiljati na Koroško vojake!

Naša deželna vlada je v naglici zbrala najbolj kričeče slučaje ter jih sporočila v Beograd in v Pariz. Za večino nasilstev bomo izvedeli šele pozneje, ker danes ne vemo, kaj počenjajo koroški kanibali z našimi vojaškimi in civilnimi vjetniki. Vse slovenske kmete, žene in otroke, katerim se ni slučajno posrečilo pobegniti, so odgnali Nemci v Špital. Med potjo so jih psovali, pretepali in na smrt pobijali. Župnika Fugerja iz Št. Janža v Rožu je nemški vojak s puško tako premlatil, da je med potjo umrl. V Špitalu so baje prvi dan obesili tri slovenske duhovnike.

V Področičah so nemški vojaki svojega mrtvega tovariša grozno razmesarili ter ga z razparanim trebuhom pribili na zid, potem pa klicali Nemce gledat, kaj so storili Jugoslovani. V Celovcu so Nemci javno razstavili človeške odrezane nosove, ušesa in izkopane oči ter lagali, da so to zakrivali jugoslovanski vojaki. Porezali pa so te ude mrtvim svojim in najbrže tudi našim vojakom. Dosegli so, da so se nemške strasti razpalile k zverinskemu maščevanju.

Po slovenskih kmečkih domovih ropajo in rušijo Nemci še hujše, kot so delali v Srbiji. Plenijo in oskrnjajo tudi cerkve ter imajo v cerkvah strelne vaje na sohe svetnikov.

V Velikovcu so nemški civilisti besno streljali na naše vojake z puškami in s strojnimi. Med strelci je bila celo učiteljica Hoder, kakor tudi celjski sodnik Fürstbauer. Povsod vise po drevju Slovenci, med njimi celo starčki in ženske. Neki begunec pripoveduje, da je videl v Rožu viseti več Slovencev, med temi dva duhovnika. Dekana Čemra v Velikovcu so baje nemške zverine umorile na bolniški postelji. Iz Celovca so odpeljali celo našega poverjenika dr. Janko Hočevarja, dasiravno mu je bila kot takemu uradno priznana nedotakljivost. Slovenci pa smo kulturni narod ter pustimo v miru zastopnika Nemške Avstrije v Ljubljani.

Vsa gmotna škoda, ki so jo povzročile nemške tolpe našim ljudem in naši državi na Koroškem, se danes ne more oceniti, vendar se lahko ceni najmanj na 30 milijonov kron.

Bojni klic.

Na noge, Orli in Sokoli,
zdaj prilika je ko nikoli,
opašite si bridki meč,
v boj za slovensko našo reč!

Oholi Nemeč dviga glavo,
ogroža našo očetnjava,
v pomoč vas kliče krvni brat,
za mili dom se vojskovat!

Zatorej v boj mi pohitite,
nikar se žrtv ne bojite;
za narod kri in um in dlan,
da rešen bode Korotan! —

Oknaj Nabel.

Državna misel.

V zadnjem času smo pokazali, da nima prav nobene državne misli. Z begom iz Koroškega in z zabavljanjem doma smo potrdili resnico, da nam je treba avstrijskih bičev in ječ in nemškega Dunaja. Ta bi nas že ukrotil in kakor ovce ponižni bi oddajali kmetje žito in živino in naši »junaški« fantje bi pod komando nemških generalov še delali junaške čine. In trda nemška pest bi jim vtepla v glavo, da bi vedeli, da se bojujejo za cesarja in Avstrijo. Nemški narod bi nas, slovenski narod, naučil državne misli. Da ni razpadla Avstrija, bi mi lačni in žejni, trdni in izmučeni s svojim delom in naporom podpirali — nemško državno misel še naprej do konca sveta. In magari, da vse drugo doma propade.

Taki smo mi Slovenci. Tako malo izobrazbe, tako malo poznanja lastnih domačih potreb kažemo, da se mora svet prepričati, da nismo vredni lastne države. Mi Slovenci se prav nič ne čutimo kot narod, prav nič ponosa ni v nas. Naši »junaški in ponosni« slovenski fantje niso prav nič podobni bratskim češkimi fantom, ki so s svojo zavednostjo, s svojo državno mislijo, s trudom in naporom ustvarili močno in silno državo. Čehi so pokazali, da so narod zdrav in krepak, ki noče nič več pokoren biti nemškimi gospodom. Naš kranjski fant pa je v svoji izobrazbi, s svojo državno mislijo prišel tako daleč, da si danes želi nazaj pod Avstrijo, samo, da bi dobil svojo umazano in raztrgano civilno obleko, ki jo je oddal nekdanj tam gori na nemškem Avstrijskem. Civilna obleka mu je več, kakor pa lastna država. Za civilno obleko se bo peljal, če treba desetkrat po vrsti v Ljubljano — za državo pa ne bo naredil prav ničesar. Samo zabavljaj bi.

Pomanjkanje državne misli, pomanjkanje narodnega ponosa in zavesti, to je delo gotovih ljudi, ki bi najraje samo po gostilnah hodili, zabavljali in pili, zraven pa še bili prav mastno plačani. Da bi bil naš slovenski fant sam iz sebe tako neizobražen, tako nezaveden, je skoraj neverjetno. Že iz samega spomina na prestano štiriletno trpljenje bi

morali zbrati vse svoje moči, da bi se maščevali za vse prestano gorje, katerega so zakrivili Nemci nad nami. Tisti, ki je zdrav in ima v sebi ponos, in ki se zaveda, da spada k slovenskemu narodu, bi ne mogel mirno gledati, kako tisti Nemeč, ki nas je leta 1914 pognal v svetovno vojsko, da izvojujemo nemško zmago, kako ta Nemeč danes požiga slovenske domove, mori slovenske starčke, otroke in žene in nam grozi uničiti lastno državo. To nam dela iz same hvaležnosti najbrže do naše neumnosti, ko smo štiri leta bili pokorni nemškemu poveljem. — Mi slovenski fantje pa doma za pečjo sedimo, zabavljamo in pijemo — in čakamo, da nam bo Jugoslavija iz hvaležnosti do našega zabavljanja prinesla pečena piščeta in zlate cekine na mizo. — Če ostanemo taki, se nam ne bo nikdar dobro godilo, kajti brez dela in truda še noben gospodar ni postavil palače, in tudi trde Jugoslavije nam ne bo Bog na krožniku prinesel. Sedeti doma, zabavljati in piti je lahko — delati za državo je pa težko.

Državne misli nam manjka. To se pravi, mi nimamo spoznanja, da moremo kot narod živeti samo v jugoslovanski državi, da moramo za to državo, ki naj bo naš novi dom, tudi nekaj storiti.

Ti slovenski fant, mož in žena, ki ljubiš svoj narod, ne odpiraj svojih ušes vsakemu neumnemu zabavljanju in rovaču, ki od zabavljanja živi in je plačan od tistih, ki nočejo, da bi bil naš narod kedaj na svoji zemlji svoj gospod. Krepko ga zavrne z besedo in dejanji in dopovej mu, da smo in hočemo biti svoji gospodarji, preje pa smo bili nemški hlapci. Da pa se to doseže, je treba dela in žrtev. To doseči pa moramo iz ljubezni do svojih otrok, da ne bodo morali romati v Ameriko in drugam za — težkim kruhom.

Zadnji klic za našo rešitev.

Zadnji ponedeljek so se zbrali v Ljubljani zastopniki vseh slovenskih političnih in nepolitičnih in kulturnih društev, da pred celim svetom protetirajo proti krivični razdelitvi našega ozemlja. Zborovanju je predsedoval župan Ivan Tavčar, udeležili so se ga vsi poverjeniki, ljubljanski škof in nebroj zastopnikov in zastopnic društev. V imenu koroških Slovencev je govoril posl. Smodej, v imenu goriških Slovencev dr. Fornazarič, v imenu tržaških Slovencev urednik Golouh, v imenu Istre dr. Krmpotič, v imenu V. L. S. prof. Remec, v imenu JDS dr. Ravnihar, v imenu JSDS poverjenik Prepeluh, v imenu »Slov. Matice« dr. Groselj, v imenu slovenskega ženstva gđ. dr. Piskernikova.

Sprejete so bile sledeče resolucije:

I.

Zborovalci še enkrat opozarjajo predsednika Wilsona, kojega plemenita načela v samoodločbi narodov so moralno največ doprinesla h končnemu polomu avstro-ogrsko države, na vnebovpijočo krivico, ki bi se zgodila jugoslovanskemu narodu na Goriškem, v Trstu, Istri ter po Italijanih zasedenih delih Kranjske v narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru, ako bi se podvrgli italijanskemu imperializmu. Zborovalci predlagajo, naj se da imenovanemu prebivalstvu pravica, da izrazi svojo voljo z ljudskim glasovanjem pod nepristransko kontrolo. Zborovalci zahtevajo, naj pripadete Reka in Dalmacija naši državi.

II.

Zborovalci opozarjajo na nečuvana barbarstva koroških Nemcev (naštevajo se vsa glavna grozodejstva) ter zahtevajo, da se čimpreje določijo meje proti Nemški Avstriji in sicer tako, da pripade vse slovensko prebivalstvo Koroške s Celovcem in Beljakom vred državi SHS.

III.

Zborovalci prosijo, naj se dovoli kraljestvu SHS vojaško zasesti severno Mure ležeče kraje bivše Ogrske, v katerih prebiva slovenski narod.

Predsednik deželne vlade dr. Brejc je obljubil, da vse te resolucije brzojavno sporoči predsedniku Wilsonu ter ministrskim predsednikom Francije, Anglije, naši mirovni delegaciji v Pariz in ter ministrstvu zunanjih del v Beograd.

Razlastitev in razdelitev veleposestev.

I.

To vprašanje trenutno najbolj zanima naše kmečke kroge. Sicer še tozadevni zakon ni sprejet, a zgodi se to gotovo kmalu. Za Slovenijo je že imenovano posebno poverjeništvu, ki bo takoj začelo zakon dejansko izvrševati. Temu poverjeništvu bo gotovo dobro došlo, ako izve že danes želje prebivalstva v posameznih krajih, kjer so za razlastitev in razdelitev primerna veleposestva.

Turjaška graščina.

Občani iz Želimej in Golega so bili svoječasno naravnost oropani svojih gozdov. Hranili so pismo, s katerim je Turjaški grof odstopil gorenjim in dolinjem Golanom velik kos gozda med Velikim Mokricem in Grmado pri golskih senožetih do zapotoške senožeti. Še živijo trije občani, ki se še dobro spominjajo takrat zaznamovanih mej. Grofov naslednik pa je začel drzno tajiti kmečke pravice. Prišlo je do tožbe med njim in občani pred kakimi 50 leti. Seve je pri takratnih nemčurskih oblastih grof zmagal, a kmetom se je kar lastninsko pismo izgubilo. Ta kričeča krivica se pri bodoči ureditvi graščinske posesti mora popraviti, posebno, ker večina občanov nima niti lesa ne stelje, čeravno žive sredi gozdov.

Občina Turjak je po svojih zaupnikih in prebivalcih sploh oddala obširno, temeljito spomenico glede fidejkomisnega veleposestva grofa Herberta Auersperga. Zahtevajo razlastitev ter oddajo potrebnim po primerni ceni, da se bo mogel vsak domačin doma preživeti. Komisija naj zasliši pri tej priliki ljudstvo o svoječasno storjenih krivicah. Ker so v tem graščinskem veleposestvu vtopljeni mnogoštevilni kmečki stanovni s kmečkimi hišami, naj se ti domovi oddajo najpotrebnejšim invalidom domače občine ali pa drugim siromakom. Nikakor pa ne kaže uvažati ljudi še od drugod, ker je občina že itak pregosto naseljena. Ako pa ostanejo velike gozdne površine državna last, naj se vsaj z zakonom zajamči za domačo hišno obrt potrebni les po primerni ceni. Spomenica nato naštevava vsa naselja v občini, kjer so večinoma le kočarji. Vsem manjka lesa, stelje, krme in pašnikov, čeravno žive tik gozdov in senožeti. Mnogo teh je po nevednosti prednikov in vsled zvičaj, nasilstva in pravne premoči nemških graščakov izgubilo stare pravice do gozdov, pašnikov. Tako je Čatež izgubil gozd »Pete linjke«, Mali Osolnik je izgubil po krivično izvedeni tožbi gozd »Šmrčkovka«, Dolščaki so na istotako čuden »avstrijski« način izgubili gozd »Dednik«, zanj pa dobili neko neplodno in nepristopno zemljišče. Kraj Knej je izgubil nekdanjo pravico pašnje po graščinskih logih, Rašica je izgubila gozd »Cerovec«, Zaporjani so prišli ob pravico pašnje po »Smrečju«, Mali Ločnik je izgubil pravico pašnje in drvarenja na gozdnih parcelah »Završke njive« itd. Cela vrsta graščinskega nasilstva, ki se mora sedaj popraviti.

Koslerjevo veleposestvo.

Občinarji Lužarjev, Sv. Gregorja itd. so podali svoje upravičene zahteve glede tega veleposestva. Poslopje na

Karlovinci naj se izprazni v šolske namene, da se začne že s prihodnjim šolskim letom pouk v njem. Pri razlastitvi veleposestva naj se ozira na domače invalide in na dosedanje najemnike, ki so bili vedno tako slabo plačani, da že zaradi tega zaslužijo lastne domove. Odplačujejo naj na daljšo amortizacijo. Vse stare krivice naj agrarna komisija preišče in popravi. V ta namen mora komisija pritegniti po 2 zaupnika izmed domačinov. Ako pa se občanom ne bodo mogle odkazati gozdne parcele, naj se jim vsaj zajamči poleg potrebnih drv za kurjavo in stelje še stavbni les po primerni ceni, nadalje pa tudi les za domačo obrt, ker je v teh občinah posebno razvita obrt »lesene« ali »suhe robe«. Te zahteve veljajo tudi glede fidejkomisne turjaške graščine, ki ima v občini Lužarje obsežne travnike. Koslerjevo veleposestvo je deloma ostanek nekdanje Orteneške občine, deloma pa je nastalo iz kmečkih domov, ki jih je znal ta prifrigani graščak spraviti pod se. Ponekod so izginile cele vasi, drugod pa je ob robu svojega posestva zdrževal le borne bajtarje, da je imel odvisne ljudi za cene delavce.

Veleposestva kočevskega kneza Auersperga.

Pri tem so prizadete skoraj vse občine Kočevskega, Novomeškega in Črnomalskega okraja. Dosedaj so bile podane šele težnje in želje občine Drage, Trave in Prečine, a že v teh občinah je polno obtežljivih dokazov, da jim je graščina s silo ali z zvičajno odvzela svet. Posestniki iz Drage, Podpreske, Lazca, Srednje vasi, Trave, Starega Kota in Podplanine so bili s knezom sosesestniki. Oddelil pa je lastno zemljišče dosedaj le nekaterim, ogromna večina pa še vedno čaka na svojo pravico. Prosluli knezov logar Künzl je posebno od neveščih žensk zvičajno kupoval posamezne parcele po sramotni nizki ceni z obljubo, da bodo dobivali zastoj drva in deščice za strehe (Neža Kovačič iz Podpreske in Franja Janeš iz Starega Kota). — Občinarji Prečine so bili dosedaj navezani tudi poglavito na knezove gozdove ter žele, naj se jim odstopijo potrebne gozdne parcele proti primerni odškodnini.

Dohodninski davek.

Poverjenik ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani je razposlal sledeče uradno pojasnilo:

»Zadnje tedne krožijo po slovenskem, zlasti štajerskem časopisju razne vesti o nepravilnostih in krivicah pri odmeri dohodninskega davka za leto 1918, vsled katerih je baje deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani razveljavila vso dohodninsko priredbo ter do onega časa, da se izvrši nova cenitev v obče ustavila nadaljno plačevanje omenjenega davka. Tem vestem treba javnega pojasnila, ker bi sicer utegnile v svojih posledicah resno ogroziti redno poslovanje predvsem davčne, ž njo vred pa tudi vse ostale državne uprave.

Da so se zgodili pri davčni odmeri kakor druga leta tako tudi to pot večji ali manjši pogroški, je pač gotovo in ob nedostatku uradniških moči ter sploh neobičajnih razmerah, v katerih se je priredba izvedla, še posebno umljivo. Delegacija ministrstva financ ukrene vse, da se storjene napake po možnosti popravijo. V ta namen se okrajnim davčnim oblastvom naroči, da posvetijo dohodninskim pritožbam osobito pažnjo, da vsak posamezni slučaj, ki se jim prijavi, temeljito in nepristransko preiščejo ter povsod ondi, kjer bi se pokazala očitna pomota ali krivica, po analogiji § 221 zak. o osebnih davkih kar sama izvrše odpis preveč naloženega davka, ako obdavčeni dohodki ne presegajo 3000 K. Pri dotičnih razpravah bo oblastvo, če le možno, stopilo v osebni stik z davkoplačevalci, ki se naj v svojih zadevah zaupno do njih obračajo, v svesti si, da prihajajo k uradnikom - rojakom, pri katerih

gotovo najdejo potrebno razumevanje za svoje težnje, v kolikor se zlagajo z državno blaginjo. Poskrbe pa se davkoplačevalcem tudi še druge olajšave, bodisi, da se jim pod gotovimi pogoji izpregleda zamujeni rok pri vlaganju prizivov, bodisi, da se jim v upoštevanja vrednih primerih dovolijo ugodni obroki pri plačilu davka. Seveda ni prezreti, da tiči povod davčnim pritožbam mnogokrat zgolj v nepoznanju veljavnih zakonitih določb pri davkoplačevalcih. Tako se zlasti rado pozablja, da ni bilo dohodnine za leto 1918 odmeriti po dohodkih tega leta samega, marveč po onih iz leta 1917, ki so bili osobito pri kmetovalcih, pa tudi pri obrtnikih večinoma dokaj ugodnejši, vsled česar se je morala marsikomu predpisati višja dohodnina, nego bi odgovarjala sedanjim njegovim dohodninskim razmeram.

Kak bolj dalekosežen ukrep delegacija ministrstva financ ni smatrala niti za dopusten niti za umesten. Vest, da bi bila deželna vlada kratkoma razveljavila vse odmere za leto 1918 in ustavila vplačevanje davka, torej ni resnična. S takim sklepom bi se ne samo že itak močno zakasnela odmera zopet odgodila na nedoločen čas, ampak bi se občutno prizadela taisto državna blagajnica, na katero še baš sedaj radi naraščajočih potrebščin stavijo vedno večje zahteve. Pričakuje se od rodoljubja davkoplačevalcev, da tudi oni uvažujejo dani položaj ter z dobrovoljnimi in pravočasnim uplačevanjem davka pripomorejo k temu, da čim prej srečno premagamo prehodno dobo, v kateri se še nahaja mlada država. Saj ne plačujemo več tujcu ali celo sovražniku — marveč sebi.

Hvalevredno je, da merodajne oblasti na enak način pojasnujejo. Zdi pa se nam, da se je pri odmeri dohodnine dosedaj vendar krivično postopalo. Poverjenik govori o dohodkih, ki presegajo 3000 K, šele taki bi se smeli obdavčiti. Nekatero okrajne davčne oblasti pa iztirjavajo po starem avstrijskem načinu že dohodnino, ako presega dohodek 1600 K. To nespornostno izrabljajo ljudje, ki povsod iščejo prilike, da hujskajo proti vladi in državi. Lahko bi jih navedli imenoma, a z ozirom na potrebo medstrankarskega razmerja še imena zamolčimo. V Cerkljah pri Krškem je nedavno na shodu neki M. pozival zborovalce, naj nihče ne plača osebne dohodnine, a iztirjevalce naj nanežejo s kopači (motikami).

**Dr. Iv. S.:
Nekaj o davkih.
Pristojbine in davki.**

Ker pa vsi dohodki iz teh in podobnih državnih podjetij še iz daleka ne zadostujejo za kritje ogromnih državnih stroškov, je treba poiskati tudi druge vire za dohodke. V starih časih, ko še ni bila pravica tako krasno razvita kot je danes, je močnejša država napadla slabejšo, si nabrala plena ali pa si jo podvrgla in pustila državljane slabejše države le živeti, da so ji robotali, plačevali vsako leto toliko in toliko davka, oziroma dan a. Stara rimska država na primer, si je na ta način osigurala krasne stalne dohodke, svojim stariim rimskim državljanom pa sužnjem in bogastva, kakršnega svet do takrat še ni videl. Tudi Nemci in njih Vilhelm so leta 1914, započeli vojno iz podobnih čednih namenov. Slovani in Francozi bi morali po namenu Viljema in njegovih prijateljev postati nemški sužnji in vazali. Sicer pa takozvane kolonije ali »naselbine« modernih držav v Afriki in Aziji ne zasledujejo prav nič drugačnega cilja kot izkoriščanje tujih ljudi in tuje zemlje v lastno državo in svojih državljanov korist, seveda pod krinko človečnosti, kulture, krščanstva in bogznanja kaj še. Ker se pa iz tujih žuljev ne da toliko iztisniti, kolikor rabi moderna država, zato se mora rada ali nerada zateči k svojim lastnim državljanom po pomoč, katerim podpiše gotova dela ali plačila v denarju. Med dela spada na pr. vojaško službovanje, porotništvo, sploh vse takozvane častne službe. Plačila v denarju, ki jih dajemo državi v svrhu njenega

vzdrževanja v našo lastno korist, pa se imenujejo davki in pristojbine. Pristojbine plačujemo ali v kolkih ali pa na poziv pristojbinskega urada tudi v denarju naravnost ob posebnih prilikah, ko zahtevamo sodelovanja države. Na pr. če grem tožit, zahtevam od pomoči proti krivici od države ter plačam to delovanje v kolkih, ki jih prilapim na tožbo. Kolek prilapim na vsako pogodbo, ker mi država s svojimi zakoni in napravami garantira, da jo bo moj sopogodnik tudi držal.

Posredni in neposredni davki.

Davki so pa dvoje vrste: tiste, ki jih plačujemo naravnost davčnemu uradu, to so garavnostni ali direktni davki, na pr. dohodnina, zemljiški davek, pridobnina, in pa indirektni, to je tisti, ki jih plačujemo, ne da bi vedeli za to, kot so v obliki naklad na živila in okrepčila itd., na pr. na sladkor, pivo, vino, žganje itd. Ti predmeti se obdačijo poprej, predno pridejo v razprodajo in se potem seveda toliko dražje prodajajo.

Ako obstoja v državi davek na osebe, se imenuje to osebni ali personalni davek, na pr. stara osebna dohodnina ali v starih časih glavčina, ki se je morala odrajtovati graščakom od vsake glave v hiši po toliko in toliko. Ako pa je obdačen predmet ali davčni vir, na pr. zemljišče, hiša, obrt, kapital, se pa imenuje to realni davek.

Da torej povzamem:

Država skuša pokriti izdatke, ki jih ima v našo skupno korist, predvsem z lastnimi podjetji in monopoli. Ostanek pokriva iz pristojbin in davkov. Davki so direktni in indirektni, personalni in realni. Za kmeta najvažnejši so direktni realni davki in ti so: davek na zemljišče, na poslopja, na obrt (= pridobnina), na celoto dohodkov (= dohodnina) ter na obresti od kapitala (= rentnina). O posameznih teh davkih na podrobno pa prihodnjic!

Gospodarstvo.

Srbija do katastrofe leta 1915.

Po podatkih Koste Stojanovića, bivšega ministra za trgovino.

Srbija je dežela polna prirodnega bogastva, neizčrpanih rudnikov, pridnih in spretnih prebivalcev, kar je prvi predpogoj za velik in hiter razvoj blagostanja. Industrija, ki se bo naglo razvila na njenem ozemlju, bo odškodovala prebivalce in deželó za vse prestane muke. Ker v splošnem poznamo srbske gospodarske razmere še premalo, se mi zdi potrebno podatki tu nekaj statistike, ki se tiče dobe pred letom 1915.

Gospodarski položaj Srbije bomo presojali v treh perijodah. 1. pred balkansko vojno; 2. od leta 1912. do 1913. do izbruha svetovne vojne in katastrofe leta 1915. in 3. od katastrofe do danes.

Po podatkih bivšega trgovskega ministra Koste Stojanovića bi bilo narodno premoženje Srbije pred letom 1912. približno sledeče:

Vrednote	Kapital v milijonih frankov	Letni kosmatl dohodki v milijonih frankov
Obdelana zemlja . .	2.000	700
Živina	400	200
Rokodelstvo	40	20
Industrija	250	60
Trgovina in kreditni zavodi	250	100
Premičnine in nepremičnine, mesta in travniki	2.600	208
Gozdovi	400	100
Železnice, brodarstvo, ceste.	500	50
Državne in ekonomske naprave. . .	100	60
Pašniki	100	10
Skupaj	6.640	1.508

Če prištejemo temu še orožje in druga sredstva narodne brambe, je znašalo vse premoženje 7 do 8 milijard frankov 7 letnimi

dohodki 1700 milijonov frankov, torej 20 odstotkov, Uprava države in avtonomnih občin je stala letno 150 milijonov frankov, 10 odstotkov produkcije cele dežele. Srbija je štela takrat 700.000 delavnih državljanov, od katerih jih je bilo zaposlenih 100.000 pri državni in občinski upravi, v kreditnih zavodih itd. Produktivno silo je tedaj ceniti na 7 milijard frankov, če se pri tem računa produktivna sila družinskega očeta na 10.000 frankov. Dohodki iz dela vseh teh ljudi značijo 1400 milijonov frankov, to je približno 20 odstotkov.

Do leta 1912/13 je merila Srbija 48.000 kvadratnih metrov površine s tremi milijoni prebivalcev. Od teh se je pečalo 90 odstotkov s poljedelstvom in ostalih 10 odstotkov z drugimi posli, trgovino ter industrijo. Srbija je bila tedaj odločno kmečka država. Tudi pri njej je opaziti normalni razvoj proti industrializaciji dežele.

Veleposestnikov v Srbiji niti ne pozna: 55 odstotkov vsega polja je bilo last malih posestnikov a 5 hektarov, 27 odstotkov last posestnikov od 5 do 10 hektarov, 14 odstotkov last onih, ki so posedovali 20 hektarov in samo 4 odstotkov vsega polja je bilo v rokah posestnikov nad 20 hektarov. Vsi ti posestniki so bili večinoma člani raznih zadrug in kmetijskih družeb. Ze leta 1910. je bilo zadružništvo močno razvito. V Srbiji so šteli takrat 915 različnih organizacij, posojilnic, kreditnih zavodov, strokovnih agrarnih organizacij, zavodov za nakup kmetijskega orodja itd. Te organizacije so štejele takrat že 34.000 članov, posestnikov in družinskih očetov. Glavna naloga teh zavodov je bila, pomagati kmetu pri nakupu zemlje in dvigniti kmetijstvo na višjo stopnjo ter ga naučiti racionalnega izkoriščanja zemlje.

Od cele površine takratne Srbije je bilo 20.000 km² v privatni lasti. Bila so to skoro sama obdelana polja; drugo so tvorila državna in občinska posestva, večina gozdovi, gore in vode. Več kot polovica privatne posesti so bila žitna in druga polja, ponajveč posejana s koruzo.

Skoro eno tretjino cele takratne Srbije zavzemajo gozdovi. To so še neizčrpani zakladi velikanske vrednosti, ki se bo pokazala takrat, ko bodo zgrajene vse za izvoz potrebne zveze. Ena tretjina vseh gozdov je državna last, več kot ena tretjina je občinska in ostalo zasebna last. Iglastege drevja je zelo malo, samo 10 odstotkov, vse drugo je listnato drevje, največ bukev. Radi pomanjkanja cestin železnic je bil izvoz lesa malenkosten. Leta 1909. n. pr. se je izvozilo samo 14.000 ton v vrednosti 1.250.000 frankov.

Vinogradstvo je bilo preje bolj razvito kot sedaj. Odkar se je pojavila trtna uš, se je v 25. letih zmanjšalo skoro na eno tretjino. Vsi novi nasadi so ameriški.

Zelo živahen je bil izvoz sadja, zlasti sliv. Leta 1908. se je izvozilo 49.000 ton v vrednosti 10.000.000 frankov in 14.000 ton slivne marmelade v vrednosti 10.000.000 fr. Treba pa je pomisliti, da to ni bilo niti pol produkcije, ker je domača poraba, zlasti žganja zelo velika.

Ena najvažnejših panog je bila živinoreja. Na vsakega tretjega prebivalca so šteli približno enega vola, enega prašiča in na vsakega posameznika še povrhu 2 ovci in 2 kozi ter dva kosa perutnine. Leta 1905. je dosegel izvoz živine, predvsem prašičev in volov, vrednost 30.000.000 frankov, izvoz mesa in produktov, kakor konzerv pa 7.000.000 fr. Tu je današnja Srbija zelo oškodovana, ker so uničili Avstrijci, Nemci in Bolgari skoro 80 odstotkov vse živinoreje.

Industrija je bila pred vojno v Srbiji šele na prvi stopnji razvoja. Tu bo treba torej mnogo kapitala in pridnosti, ki bo pa rodila stoterne sadove.

Prvo mesto narodne industrije — ker se o veliki mednarodni ne da še govoriti — je zavzemalo mlinarstvo. Srbija je imela 50 parnih mlinov v vrednosti 10.000.000 frankov. Žita se je pridelalo mnogo in moko

zmlelo dovolj, vendar je bil izvoz moke malenkosten; skoro vse se je porabilo v deželi.

Ravno tako je bilo s pivom. Imeli so pet večjih pivovaren z letno produkcijo 112.000 hektolitrov. Nekaj se je uvažalo iz Avstrije, nekaj pa izvažalo v Turčijo in Bolgarijo. Produkcija je komaj krila potrebo.

Dalje je imela Srbija dve tovarni za sladkor z letno produkcijo 120.000 centov, za sebe skoro dovolj. Omeniti je še ostale tovarne, dve za konopljo z letno produkcijo 12.000 centov, dve za blago, eno predilnico, štiri strojarne, dve tovarni za čevlje, za steklo, milo in druge manjše. Produkcija teh tovarnih ni zadostovala potrebam dežele.

(Konec prihodnjic.)

Tehnika. Trgovina in industrija

Jugoslavija dobi trgovske in bojne ladje. Tako zagotovilo je prejel naš ministrski predsednik iz Pariza. S posebnim kraljevim ukazom je že sprejetih 33 jugoslovanskih pomorskih častnikov v našo bojno mornarico.

40 milijonov za naša pristanišča. V našem skupnem državnem proračunu je postavljen kredit 40 milijonov dinarjev za prve potrebe pristanišč trgovske in bojne mornarice.

Vinskim trgovcem groze izgube, ker je izvoz v Nemško Avstrijo še vedno zaprt, med tem pa uvažata Italija svoje vino, ki je razmeroma zelo poceni. Vinorejci večinoma že nimajo več vina, pač pa vinski trgovci.

Podraženje premoga. Cene premogu so se zvišale povprečno za 5 K pri 100 kg, torej za celo tretjino.

Zaradi podražitve na Južni železnici je posredovala naša deželna vlada pri osrednji vladi v Beogradu, naj zvišanje ne presega novih cen iste železnice v Nemški Avstriji.

Trgovinsko centralo v Zagrebu je ustanovilo trgovinsko ministrstvo za Hrvatsko, Slavonijo in Medjimurje.

Prosti uvoz mineralnega olja za industrijo je dovolila naša vlada. Izvzet je samo petrolej, ki ostane državni monopol.

Beogradska borza začne zopet delovati.

Ribji lov ni več prost. Naše ministrstvo je odredilo, da se zopet prekliče svobodni ribji lov. Kaj pa bo z lovom sploh? Naši kmečki sloji imajo velik interes na hitri in pravični rešitvi tozadavnega zakona.

Ameriški plugi v Srbiji. Srbsko poljedelsko društvo je naročilo iz Amerike mnogo pljugov in drugega poljedelskega orodja, ki se bo razdelilo občinam.

Cene posestvom in hišam padajo na Hrvaškem vsled napovedanega davka na vojne dobičke. Vojni dobičkarji namreč računajo, da bo denar laglje prikriti kakor nepremičnine. Obenem skušajo zamenjati dinarje in krone za franke, ker mislijo, da franki ne bodo tako obdavčeni kakor naš denar. Nič jim ne bo pomagalo.

Most in električna železnica med Beogradom in Zemunom se začneta kmalu graditi.

Oblačilno blago v Ljubljani. Deželna vlada je dovolila ljubljanskim veletržcem, da smejo uvažati blago za obleke. Blago pa morajo prodajati malim trgovcem in kupujočemu občinstvu pod državnim nadzorstvom. Vse cene na debelo in drobno morajo biti na kosih napisane in odobrene od vlade. Občinstvo naj samo nadzoruje in vsako nerednost prijavi Prehodnogospodarskemu uradu v Ljubljani, kjer so vzorci in cene blaga na vpogled.

Trgovci in obrtniki, ki bi se odločili otvoriti v Bitolju trgovine in obrtvališča, se pozivljajo, da se zglasijo do 25. maja v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, kjer dobe glede etabriranja važne informacije.

Trgovska zadruga se je ustanovila v Ljubljani za celo Slovenijo. Nova zadruga bo tudi poklicana sodelovati pri preosnovi trgovskega zakona. Naj bi se je torej oklenili vsi pripadniki proste trgovine. Za predsednika je bil izvoljen Viktor Meden. Odbornike

imajo vsi večji kraji na Kranjskem in Štajerskem.

Shodi JDS. na Štajerskem.

Ti shodi se odlikujejo po lojalnosti in mirni objektivnosti. Tam ljudstvo marsikaj prikrivajo: da je JDS. res stranka pravega jugoslovanskega ujedinjenja, ki ne pozna nobene plemenske in verske razlike med nami. V klubu nimamo samo najsposobnejših pristašev katolikov, pravoslavnikov in muslimanov, v Demokratskem klubu sedita dva katoliška duhovnika kot jako delavna člana JDS. Na naših shodih še le zvedo ljudje, da je med drugimi minister za šolstvo, minister za bogočastje in minister za agrarno reformo vzeti iz naše JDs.

Ljudski shod JDS. v Križevcih pri Ljutomeru

se je v nedeljo, 4. maja sijajno obnesel. Hauptmanova gledališka dvorana je bila nabito polna, tako da se morali ljudje na hodniku in v sosedni sobi stati. Govoril je poslanec Voglar o vseh važnih vprašanih stvarno in ob enem zanimivo ter svaril navzoče pred tem, da bi se spuščali v sedanjem resnem času v kakšnekoli strankarske prepire. Za prepir je treba vedno dveh in če člani JDS. na izzivanja ne odgovarjajo, se prepir ne more začeti. Govornikova izvajanja so žela ponovno pohvalo od strani poslušalcev.

Bilo je do 200 neodvisnih, postavnih kmetov, nikjer pa nobene ženske. Med zborovanjem sta prišla dva kmeta od protishoda ter pripovedovala, da na »katoliškem« shodu govorniki samo hujskajo proti naši stranki, češ da se je združila s socijalisti in hoče vreči križ iz šole, odpraviti zakon, izravnati Slovencev vero iz srca in povsod strmoglaviti krščanstvo ob tla. Strme sta poslušala našega govornika, ki ni zinil nobene žal besede proti drugi stranki, pač pa govoril tako poučljivo, da je bil vsak poslušalec zadovoljen.

Ljudski shod JDS. v Veržeju na Štajerskem se je vršil 4. maja ob velikanski udeležbi. Govoril je obširno o vseh važnih političnih in gospodarskih vprašanih poslanec Voglar iz Maribora. Zlasti je ugajalo ljudem, ko jim je razložil bistvo pravega demokratizma JDS. ne pošilja svojih poslancev med ljudstvo potem, ko se je kaka važna postava sklenila, poročat o svojem delovanju, ampak ona jih pošilja poprej med narod, da izvejo, kaj ljudstvo hoče in kake želje ima zlasti sedaj, ko je treba rešiti agrarno reformo. V odborih kraj. organizacij naj se vse tozadevne želje in nasveti prerešetavajo in poročajo vodstvu stranke. Kjer odbora JDS. še ni, naj se takoj osnuje ter stopi v stik s svojim poslancem. Z velikim zanimanjem je sledilo občinstvo govornikovim besedam. O drugi stranki pa je slišal samo toliko, da naj naši pristaši ne posnemajo njenega hujskajočega strankarskega boja, temveč naj na vseh ljudskih shodih govorijo edinole o važnih gosp. vprašanih, ki zanimajo zlasti danes našega kmeta najbolj. Vera nam je presveta, da bi govorili o njej tam, kjer smo govorili ravno kar o vojnih dobičkarjih, o kravah, teleh itd.

Ljudski shod JDS. pri Mali Nedelji na Štajerskem.

V nedeljo, 4. maja se je vršil tukaj po večernicah izvanredno dobro obiskan ljudski shod JDS. Govoril je g. poslanec Voglar o politični situaciji, o agrarni reformi, o valuti, vojnem posojilu, o programu in organizaciji JDS. in o važnosti sodelovanja kmečkega ljudstva pri vseh političnih vprašanih. Ko je govoril o naših bratih Srbih, o njihovem trpljenju in preganjanju, o njihovem junaškem kralju, je bilo marsikatero oko rosno ginjenosti. Ponovno ploskanje je bilo znak, da je nad 200 ljudi obsegajoča množica z velikim razumevanjem sledila govornikovim izvajanjem.

Zdravstvo.

Bledičnost ali malokrvnost je pogostokrat prvi začetek težke bolezni. Sama na sebi je ta bolezen nekaj neopasnega; če pa jo zanemarjamo, ima lahko celo hude posledice. Malokrven je oni človek, ki mu ni blede samo koža, nego tudi zobno meso in očesna mrenica; poleg tega mu je koža uvela in suha. Malokrvene ljudi — tudi debeli so lahko malokrveni — hitro in zelo utruji vsak telesni in duševni napor, razburja jih vsaka malenkost, pogosto jih boli glava, vrti se jim v glavi ter se celo onesveščajo. Navadno imajo tudi slab tek in prebavljajo neredno. Glavno sredstvo proti malokrvnosti sta sveži zrak, dobra tečna hrana, — zlasti mleko, močnate jedi in zelenjava — ter mir.

Prva pomoč pri nezavesti. Predno pride zdravnik, po katerega je treba takoj poslati, naj drugi nesrečnežu pomagajo. Pri nezavesti je obličje ali blede ali rdeče. V prvem slučaju se položi nesrečnika z glavo navzdol, v drugem z glavo navzgor. Pri bledem obličju se daje pod nos jesih, pri rdečem se dajejo na glavo mrzli obkladki.

Pljuvanje v cerkvi. Ponekod je pljuvanje po cerkvenih tleh tako grdo razširjena razvada, da se človeku kar vzdiguje, ko vstopi na cerkveni prag. Vse vprek ležeči pljunki, najrazličnejše velikosti in barve, pomešani z blatom in prahom. To ni le skrajno nagnusno, marveč tudi nezdravo! Kako lahko se na ta način prenašajo nalezljive bolezni od enega na drugega! Pri takih grdih razvadah ni čudno, da umrje tudi na deželi toliko ljudi za najbolj znano nalezljivo jetiko. Ali bi se res ne dalo uvesti v cerkve malo več snage?

Če se kdo ožge z apnom, je dobro splahniti dotično mesto z vodo. Če pride apno v oko, ne smemo zmirati z vodo, ampak z oljem.

Dopisi.

Ig. (Nezdrave razmere.) Izanski občini še vedno županuje tisti Mencej, ki ima polno grehov na vesti. O vseh nerednostih se je že pred več kot dvema mesecema poročalo okrajnemu glavarstvu, ki je tudi sprejelo vlogo pod števil. 2698, a še do danes ni niti odgovorilo, še manj pa zadevo preiskalo in nerednosti odpravilo. Kje tiči vzrok? Mar ima Mencej tam kakšnega »bojtrač«. Med drugim se v vlogi županu očita, da je med vojsko popolnoma samovoljno vladal. Nikoli ni sklical žetvene komisije, aprovizacija je delala, kakor je on hotel. Kje so računi za popraviljanje občinskih potov, kje o najemninah za travnike itd.? Sploh pa bi bila sramota za predmestno občino, ako bi se ne dobil za župana zaveden Jugoslovčan, kar Mencej ni. Ko smo dne 15. grudna slovesno praznovali z vsemi društvi vstajenje naše Jugoslavije, je Mencej zaničljivo izjavil: »Prav tako se mi zdi, kakor da bi kamele gonili.« Torej mu je bil naš najsvečanejši trenotek pustna burka. — Drugi mož, ki ima tudi polno masla na glavi, je nekdanji zapnik za nakupovanje živine Jos. Kozin. Ta je naše občinarje naravnost opeharil za velike svote. Kako, to pove pismena ovadba, ki jo je sprejelo okrajno glavarstvo tudi skoraj pred dvema mesecema pod vlogo števil. 3038. Tudi na to vlogo še ni rešitve. Ali še vleče vedno avstrijski »šimelj«? Prosimo poverjenika za prehrano, da zahteva od glavarstva to vlogo ter jo takoj reši, da bo ljudstvo pomirjeno.

Golo - Želumlje. Našo občino še vedno strahuje nemški zagrizenec, graščinski oskrbnik Schauta, ki si je s svojo »varčnostjo« pridobil že več premoženja kot ga ima njegov graščak sam. V svobodni državi ne moremo pozabiti, kako kruto je nastopal ta nemški valpet z našimi ljudmi pod Avstrijo. Posesnika Jos. Lavriča iz Škrilja je dal od pluga z orožniki odgnati v Ljubljano, ker ni

mogel pravočasno poljati desk za turjaško graščino. Ta človek pa tudi strupeno sovraži našo osvobojeno domovino ter je nedavno govoril na dolenskem kolodvoru v Ljubljani, da Jugoslavije sploh ne bo. Ali naša vlada nima moči nad takimi hujskači? Vojaške oproščence je smatral za svoje tlačane, sužnje. Delati so mu morali takorekoč dan in noč, da si za svojo družino še drv niso mogli napraviti za zimo. Duhovnikom se dobrika, ker se z njihovo pomočjo upa zdržati na svojem mestu. Pred znanim shodom V. L. S. v Želimirju je javno govoril, da bo to pravi shod, a shoda JDS, ki sta bila poprej na Golem in na Robu, nista za naše ljudi. Seve so mu naši shodi neljubi, ker naši možje si upajo povedati svojo sodbo in obsodbo tudi proti graščakom in njihovim valptom. — Nadalje prosimo vlado, naj prevzame cesto od Iga do Krvave peči med okr. ceste, ker je v tako slabem stanju, da sploh ne moremo voziti v Ljubljano, ozir. na postajo v Škofljico. Od komisije za zgradbo hudournikov tudi nujno pričakujemo, da reši našo prošnjo ter se začne nadaljevati zajezitev, ker vode delajo velikanske škode po travnikih želimeljske občine. — Seve bi si tudi glede aprovizacije želeli hitreje odpomoči, vsaj toliko se nam naj priskrbi, kar dobivajo druge občine.

Iz Poljan nad Škofje Loko. V nedeljo, dne 4. maja je napravil žirovski Sokol svoj zlet k nam v Srednjo vas pri Poljanah s svojim šolskim in obrtnim naraščajem. Posetili so ta zlet poleg domačega ljudstva obilni gostje in Sokol iz Škofje Loke. Na tem zletu se je pokazalo kaj zmore agilnost. In to agilnost se mora občudovati ravno pri žirovskem Sokolu. Še le par mesecev se vadi naraščaj in že tak smel in dovršen nastop. Po pozdravu vršila se je javna telovadba. Žirovski Sokol je lahko ponosen na svoje telovadce. Pozna se jim, da jih dolgoletna vojska ni niti duševno, ne telesno ugonobila ali sploh kaj vplivala na nje. In domovina lahko brezskrbno gleda v prihodnost, ko bo imela tako čilo in tako narodno armado. Gotovo je, da tak zlet zapusti v domačem prebivalstvu najboljši vtisk. Kmalu Poljane in nje bližnja okolica pokažeta svoje napredno gospodarsko lice. Zadnja leta, ko ni bilo dobiti petroleja, smo živeli pozimi skoraj v večni temi. Tega se nam v prihodnje ne bo več bati. Za vas Poljane in nje sosedne vasi se že dela napeljava elektrike. In ta elektrika, katera naprava je že v polnem delu, ne bo služila nam le kot razsvetljava, nje moč bo tolika, da se bo porabljala tudi lahko kot gonilna sila pri gospodarskih in raznih obrtnih strojih. Tedaj velik gospodarski in splošni napredek. Vse priznanje možem, ki se ne strašijo ne truda, ne začetnih skrbi in morda tudi tu in tam pomislekov od strani tega ali onega nevedneža. Na vsak način bo to za kraj velik in vse pohvale priznani napredek vseh pametnih domačinov, kakor tudi tujcev, ki jih bo v prihodnje zaneslo v naš kraj.

Politični pregled.

Jugoslavija.

Narodno predstavništvo je bilo odgode no od 12.—16. maja, da izdelata med tem in predložita finančni in gospodarski odsek načrte o agrarni reformi in o ureditvi naše denarne vrednosti.

Za delavsko zavarovanje je izdelal naš minister za socialno politiko zakonski načrt. **Naš finančni minister odstopi**, ker so nekatere stranke ž njim skrajno nezadovoljne zaradi rešitve finančnega vprašanja.

Hrvat na pomoč Slovencem. Zagrebško »Novo Vrijeme« poziva Hrvate, naj hitro in izdatno priskočijo Slovencem na pomoč.

Prehrana z moko v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini ter v Črni gori je zagotovljena za nadaljna dva meseca.

Enotna jugoslovanska sokolska zveza. Hrvatski Sokol se je združil s srbskim Sokolom.

Prebivalci Reke ne marajo pod Italijo. Prebivalci Reke so poslali Wilsonu brzojavko z 19-751 podpisi, kjer zahtevajo združitev z Jugoslavijo.

Slavija.

Minister Klofač se je nedavno izrekel za zvezo med Čeho - Slovaško, Jugoslavijo, Poljsko in Romunsko, češ, da se na ta način onemogoči vsaka vojna.

Novo ministrstvo na Bolgarskem. Novi ministrski predsednik je Todorov, ki je prevzel obnem zunanjih zadev in verstvo. Naprednjaka v ministrstvu sta dr. Danev (finanace in pošta) in Madjarov (vojna).

Poljsko poslaništvo v Beogradu. Za poslanika je imenovan dr. Štefanik.

Razmere v Rusiji se zboljšujejo. Povsod vlada mir ter teče življenje normalno. Boljševizem bo kmalu prenehal brez vojaškega posredovanja od zunaj.

Ostali svet.

Pri volitvah v štajerski deželni zbor in v graški občinski svet so pokazale napredovanje nacionalne krščanske - socialne stranke proti socialnim demokratom.

Meje Ogrske je četvorica velesil v Parizu, dne 10. t. m. že določila.

Italija zbira prostovoljce za obrambo Istre in Reke proti jugoslovanski nevarnosti. Prostovoljcem obetajo vse mogoče dobrote. Iz cele Istre pa se je javilo dosedaj le 7 mladeničev.

Zastopniki Nemške Avstrije so odšli v Pariz na mirovno konferenco dne 12. t. m.

Nemčija je odklonila mirovno pogodbo v seji narodne skupščine v Berlinu. Ministrski predsednik Hirsch je izjavil v imenu vsch nenških držav, da je mirovna pogodba nesprejemljiva.

Politične vesti.

Naša država je sprejeta v zvezo narodov. V mirovni pogodbi, ki se je predložila nemškimi poslancem v podpis je navedena tudi naša država (Srbija - Hrvatska - Slovenija) med tistimi državami, ki tvorijo zvezo narodov. Nemčija ni član zveze. Ako hoče pristopiti, morate k temu privoliti dve tretjini zveznih držav.

Demokratski klub še vedno rase. Že dosedaj je bila v Narodnem predstavništvu najmočnejša stranka JDS, ker je štela 140 poslancev. Sedaj pristopijo še 4 poslanci iz srbskega radikalnega kluba ter 8 poslancev iz Makedonije.

Načrt o razlastitvi veleposestev. Za takozvano agrarno reformo je že izdelal naš minister dr. Poljak podroben zakonski načrt. Zakonske določbe o odpravi desetine v Bosni in Hercegovini in takozvanega kolonskega vprašanja v Dalmaciji in Istri so že gotove. Določba o razdelitvi veleposestev bo izgotovljena v nekaterih dneh.

Državljanstvo v kraljestvu SHS. Naši skupni vladi v Beogradu je že predložen zakonski načrt o državljanstvu v naši kraljevini. Vsi Slovenci, Srbi in Hrvatje, ki imajo domovinsko pravico v kateri občini naše nove države, majo tudi državljanstvo. Tuje-rodci, ki imajo domovinsko pravico v naši državi šele 30 ali manj let, se lahko odločijo, da zaprosijo za naše državljanstvo ali pa si izposlušajo sprejem v državljanstvo svoje prejšnje domovine. Dosedaj so dobivali pri nas domovinsko pravico vsi uradniki z dnem, ko so bili nastavljeni, najsi jih je pošiljal Dunaj ali Budapešta. V bodoče pa morejo postati naši državljani le tisti uradniki, ki so sprejeti v državno službo.

Davek na vojne dobičke. Finančni minister Ninčič je predložil finančnemu odboru zakonski načrt za obdačenje vojnih dobičkov. Določeno je 30% za »zaslužek« do 10.000 K, 35% čez 10.000 K, 40% za zaslužek 20.000 K, 50% za 40.000 K, 60% za 60.000 K, 70% za 100.000 K, 80% za 200.000 K. — Za delniška in druga društva so določeni posebni odstotki.

Razočaranje za Italijane. Italijani nati-hem bridko obžalujejo svojo komedijo, da so bili zapustili pariško mirovno konferenco. V njihovi odsotnosti so zavezniki sklenili, da se Nemška Avstrija ne sme združiti z Nemčijo. Obenem pa sta Anglija in Francija tudi priznali našo državo SHS. Oboje je Italijanom jako neljubo. Končno pa so se Italijani le morali vrniti v Pariz, a ne vsled povabila ali na kako obljubo, temuč vsled odločne grožnje zaveznikov, da morajo biti zraven pri izročitvičasne mirovne pogodbe. Glede Reke so zavezniki zgolj izjavili, da bodo zadevo preiskali v smislu sporazuma.

Vorarlberški Nemci nočejo biti pri Nemški Avstriji. Ljudsko glasovanje je z 80% proti 20% sklenilo, naj se začne deželni zbor posvetovati s Švico, da se dežela priklopi tej republiki.

Bodočnost Turčije. Kot zadnje so sedaj povabili tudi Turčijo na mirovno konferenco. Predložijo ji že izdelan načrt, da ga podpiše. Nova Turčija bo obsegala Malo Azijo, toda brez Smirne. Carigrad pride pod mednarodno upravo. Uprava nad Carigradom in Armenijo dobi Amerika, nad Sirijo Francoska, nad Mezopotanijo pa Angleška.

Tedenske vesti.

Novo krajevne organizacije JDS na Štajerskem. Zadnje čase so se ustanovile sledeče nove k. o. Jugoslovanske demokratske stranke: 1. Veržej pri Ljutomeru (predsednik Fr. Seršen); 2. Mala Nedelja (preds. Ferenc AI, nam. Božič Ant, tajnica gđc. Jandlova Franica); 3. Slov. Gradec (preds. dr. Rajh Jakob, tajnik dr. Železnikar Vinko); 4. Št. Pavel pri Preboldu (preds. A. Cilenšek, župan).

Podpisovanje prvega našega državnega posojila je podaljšano do 20. t. m. Uspeh bo presegal prvotno določeno svoto. Mestna hranilnica ljubljanska je sama podpisala 5 milijonov kron.

Boji na naši severni meji. V splošnem orožje počiva. Severno od Slov. Gradca smo pregnali Nemce iz Št. Janža in Št. Petra. Nemci so se umaknili proti kolodvoru Sp. Dravograd. Pri tem smo izgubili enega častnika in enega vojaka.

Vzorni slov. železničarji. Pri begu našega vojaštva iz Spod. Koroške so se vedli naši železniški uradniki naravnost junaško. Uradnik Košuta v Prevaljah in Pertot ter Jerše v Pliberku so rešili ogromne množine municije. Na postaji Sinčaves pa sta Fortuna in Bratok v najhujšem ognju rešila celi vagon tobaka ter ga odpeljala.

Prostovoljne legije se snujejo po Spod. Štajerskem, tako v Celju, v Žalcu, Št. Jurju, Št. Pavlu, Št. Petru, Brežicah in na Dobrni. V Celju je pristopilo že 90 članov, v Žalcu pa celo 92 članov. Kaj pa na Kranjskem?

V Celju čistijo. Nemčurji v Celju so kovali zaroto proti naši državi ter so imeli tajne zveze s koroškimi roparji, katerim so tudi pošiljali pomoč izmed svoje sodrge. Sedaj se je vendar razdrlo to sršenovo gnezdo. Zaprli so voditelja zarote slaboglasnega dr. Ambrositscha, nadalje dr. Schurbija, dr. Valterja Negrija, dr. Golitscha, bivšega policaja Zintauerja i. dr. Upamo, da jih pridrže trdo pod ključem, dokler ne bodo izpuščeni naši rojaki iz vjetništva na Koroškem, po tem pa se naj izženejo v Nemško Avstrijo. Sploh bi bilo treba poloviti vso nemčurško gadjo zalego po spodnještajerskih gnezdih v Laškem, Brežicah, Konjicah, Vitanju, Slov. Gradcu, Šoštanjju, Slov. Bistrici, Poljčanah, Rogatcu itd. Z zaprtimi naj bi se postopalo brezobzirno, kakor delajo koroški Nemci z našim popolnoma nedolžnimi žrtvami.

Premoženje neprijateljskih podanikov se popiše in zaseže. Naše ministrstvo za trgovino in industrijo je izdalo z dne 30. aprila t. l. sledečo naredbo: 1. da se vsa podjetja (tovarne, banke, trgovine, industrijska podjetja, obrati itd.) in imovinski objekti razne vrste

(gotovina, vrednostni papirji, razne denarne terjatve in nepremičnine) na ozemlju celega kraljstva, ki pripadajo podanikom, družbam ali podjetjem sovražnih držav, kakor tudi podjetja in imovinski objekti mešovitega značaja dajejo pod posebno nadzorstvo in sekvestracijo ter se odreja glede njih likvidacija; 2. da se vse trgovske trdke, ki so svojina neprijateljskih državljanov ali jih izkoriščajo neprijateljski podaniki na ozemlju naše kraljevine dajejo pod posebno nadzorstvo in se glede njih odreja likvidacija; 3. razveljavljajo se vse predpravice in koncesije, osnovane na posebnih zakonih, ukazih, izdanih od države, pokrajine in drugih pravnih administrativnih oblasti, v kolikor se tičejo podjetij, izkoriščanja gospodarskih in industrijskih naprav, ako se ta podjetja nahajajo v celoti ali deloma na ozemlju kraljevine SHS in ako pripada ves kapital podjetja (delniški ali nedelniški) ali deloma pripada podanikom ali podjetjem (tovarnam, bankam itd.) sovražnih držav. Ukazujem vsem pokrajinskim vladam, da ukrenejo takoj vse potrebno v smislu zakona in da to naredbo izvrše, vse oblasti pa pozivam, da jim pri tem pomagajo. Minister za trgovino in industrijo dr. Veljkovič. Upamo, da bo sedaj prav hitro konec turškim razmeram, ki so vladale napram našim ljudem in naši državnosti po raznih nemških podjetjih kakor v papirnici Leykam, v Hrastniku, Trbovljah itd.

V Gornjeradgorskem okraju že pometajo s sovražnimi inozemci. Vlada je dala pod državno nadzorstvo naslednja posestva: grofa Trautmansdorfa (nadzornik J. Kreft, poštar pri Sv. Jurju); vojvodinje Ahrenberg (nadzornik J. Zemljčič, župan v Radencih); grofa Stubenberga (nadzornik I. Nemeč, župan v Okoslavcih); vojvode Parma (nadzornik I. Breznik, župan v Štanetincih); generala Stöger-Steinerja (nadzornik Fr. Zemljčič v Muščaku); grofa D'Avenasa (nadzornik Fr. Cobelj, gostilničar pri Kapeli); J. Hildebranda (nadzornik Fr. Razlag, gostilničar v Radencih); barona Brucka (nadzornik Karel Jurjevič, trgovec v Radencih); grofa Bathyanya (nadzornik K. Jurjevič); samostanov Admont in Ren (nadzornik Fran Stajnik, pošestnik v Ljutomeru) ter bratov Kleinschegg, (nadzornik Drago Novak v Stročji vasi). Nadzorniki so opremljeni z obsežnimi poohlastili.

Točenje alkoholnih pijač v Mariboru prepovedano. Policijski komisariat je prepovedal v Mariboru in okolici točenje alkoholnih pijač.

Za okrajnega glavarja v Celju je imenovan dr. Leopold Žužek, ki je obenem tudi vladni komisar mesta Celja. Dosedanji celjski okrajni glavar dr. Rudolf Andrejka je premeščen k deželni vladi v Ljubljano ter je prevzel vodstvo predsedstvenega urada. Gosp. Andrejka je odločen narodnjak, ki bo ostal celjskim nemškutarjem v slabem spominu, tembolj pa ga bodo pogrešali Slovenci.

V Rogaški Slatini se začne sezona 15. t. m. Najemniki so večinoma Nemci, ker baje pri drugem razpisu ni bilo slovenskih prosilcev. Treba jim bo gledati na prste ter vsaj do prihodnjega poletja priskrbeti naše ljudi. Le pekarijo je dobil ljubljanski Slovenec Bizjak, hotel pri »Solncu« pa goriški Slovenec Gleščič.

Nemško in nemčursko učiteljstvo na Ptujju odslovljeno. Imenovane so že narodne učne moči. Tudi mestna župna cerkev je poslovenjena.

Nemčurski notarji na Sp. Štajerskem odslovljeni. Naši narodni nasprotniki so bili notarji v Konjicah (Swoboda), v Laškem (Mraulag), Marbregu (Stöcklinger), Mariboru (Wiesthaler), Rogatcu (Baumgartner), Šoštanjju (Hiris) in v Slov. Gradcu. Vsi ti notarjati so razpisani do 24. t. m.

Srbski vojaki nam bodijo vzgled! Ko so prišli te dni v Ljubljano srbski vojaki, niso povpraševali, kje se dobi dobra pijača in zabava, temuč kje se prodajajo knjige v njihovi

vom tisku (cirilici). V par dnsh so pokupili vse take knjige.

O obupnem položaju prekmurskih Slovencev je interpeliral v Narodnem predstavništvu posl. dr. Hohnjec ter zahteval nagle pomoči.

Časnikarstvo. Skoraj vsak teden dobimo kateri novi časopis, oziroma se znova bude listi, ki jih je avstrijsko trinoštvo začasno zatrla. Zopet izhaja »Sokol«, »Obrtni vestnik«, »Jugoslovanski železničar«. Na Štajerskem imamo štiri nove časopise: »Mariborski delavec« (dnevnik), »Nova Doba« v Celju (trikrat na teden), »Ptujski List« v Ptujju in »Murska Straža« v Radgoni (tednika). Sedaj so začeli dijaki naših srednjih šol izdajati svoje glasilo pod imenom »Preporod«. — Dočim pa se mi razvijamo in čvrsto napredujemo, zadeva nemške in nemčurske zastrupljevalce zaslužena usoda. Mariborski nemški časnik »Marburger Zeitung« je uradno ustavljen, ker ni hotel priznati naše nove države, temuč je naprej hujskal in ruvaril. Ista kazen je že zadela tudi celjsko »Deutsche Wacht«.

Italijanski vojaki v Ilirski Bistrici so se spuntali. Dne 1. maja se je na postaji v Ilirski Bistrici spuntala stotnja ital. vojakov. Pometali so orožje od sebe ter hrupno kričali proti vojni in okupaciji. Upornike so zaprli.

Igranje v inozemskih loterijah je prepovedano. Naše finančno poverjeništvu je prepovedalo nakup in prodajo inozemskih srečk ter sploh vsako soudeležbo pri tujih loterijah. To velja posebno še za loterije Nemške Avstrije.

Državna posredovalnica za delo (podružnica za Ljubljano in okolico). V preteklem tednu od 5. maja do 11. maja 1919. je iskalo delo 177 moških in 83 ženskih delavskih moči. Delodajalci so iskali 99 moških in 56 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 81. Pri vseh podružnicah Državne posredovalnice za delo je od 1. januarja 1919. do 11. maja 1919. iskalo delo 6098 delavskih moči, delodajalci so pa iskali 4708 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 1313.

Posiljanje pisem v Ameriko! Gospod Albin Kunc v Baslu, Švica, Centralbahnstrasse št. 21, nas prosi sledeče objaviti: V pokritje poštnine za vsako pismo določeno v Ameriko, treba odslej poslati mesto K 3— znesek K 5'60 in sicer ne več naravnost v Švico, ampak po poštni nakaznici na Ljubljansko kreditno banko v Ljubljano na račun g. Albin Kunca v Baslu. Pismo samo naj se pošlje navadnim putem na gornji naslov ter mu priloži poštno potrdilo o poslanem znesku 5 kron 60 vin.

Gasilno društvo v Tacnu priredi prih. nedeljo pri Travnu veselico s srečolovom, šaljivo pošto, umetalnim ognjem, petjem in prosto zabavo. Sodeluje tudi godba. Začetek ob 3. popoldne.

Raznoterosti.

* Rdeče kape na železnicah odpravljene. Dosedaj so imeli tisti žel. uradniki, ki so bili baš v službi t. j. odpravniki vlakov rdečo kapo kot službeni znak. V bodoče bodo imeli namesto take kape na levem rokavu rdeč trak.

* Češko Sokolstvo proti Orlom. Predsedstvo České Obce Sokolské je izdalo sledečo izjavo: Ker se hoče zopet našemu ljudstvu vsiliti mnenje, da je obstoj klerikalnih telovadnih organizacij neobhodno potreben, izjavlja podpisano predsedstvo, da obsoja z ogorčenjem delo teh društev med vojno, ko so Orli pod vodstvom fanatičnega kaplana Dostala Lutinova hujskali v boj proti našim osvoboditeljem in so se z najbolj krvavimi gesli in s hlapčevsko zaslepljenostjo stavili v službo avstrijske vojaške tiranije, kakor nobeden drugi član češke družbe, Sokolstvo, narod naš, ne more nikdar pozabiti na to žalostno delovanje Orlov, oskrunjeno z izdajstvom domovine in njenih najsvetejših koristi! Zato pričakujemo od voditeljev klerikalne stranke, da to sramoto v naši zgodovini sami izbršejo s tem, da ustavijo delovanje orlovske organizacije, ki nima nobenega tehtnega vzroka za obstoj in samo uničuje celotno narodno vzgojo!

* Češki minister Stepanek se je ubil. Zadnje nedeljo je priplul nad Bratislavo zrakoplov, v katerem se je vozil minister čehoslovaške države Stepanek, Nedaleč izven mesta je padel zrakoplov z višine 40 metrov na tla. Vse štiri osebe — minister, krmlar in 2 italijanska častnika — so bile mrtve.

* Kralj Peter — boljševik. Takó imenujejo italijanski veleposestniki našega kralja iz jeze, ker je naša osrednja vlada trdno odločena, da odpravi ogromna veleposestva.

* Ameriške izgube v vojski. Nesebična Amerika, ki je vstopila v svetovno vojno zgolj za rešitev trpečega človeštva pred nemškim zmajem ter ne zahteva za svojo odločilno sopomoč nobene odškodnine ne na ozemlju, ne v denarju, je imela tudi precejšnje izgube. Amerika je izgubila v vojni 111.179 mož, a izza sklenjenega premirja ji je pomrlo za raznimi boleznimi še 12.000 mož.

* Župnik morilec. V dalmatinski občini Omiš se je zgodilo nedavno grozno hudo delstvo. Župnik Frano Jerčić je umoril župnika Mile Jurišiča, mu odrezal glavo ter skrli truplo v zaboju. Umor se je zgodil med kosilom. Jerčić je najprej udaril Jurišiča s sekiro po glavi, potem ga z nožem zaklal, odrezal mu glavo ter jo vrgel v vrečo, a truplo je ukazal hlapcu kam skriti. Vzrok umora še ni pojasnjen.

* Sodišče za Viljema. To sodišče bo poslovalo v Ženevi. Sodilo ga bo pet sodnikov, in sicer določijo po 1 sodnika Amerika, Francija, Anglija, Italija in Japonska. Ameriški sodnik bo ali Taft ali pa Hughes.

Ceški grof Lažanský je znan kot zaveden domoljub. Zraven se je rad vozil po železnicah kot prvi demokrat vselej v tretjem razredu. Nekoč je prišel v kupé sprevoznik in zahteval od njega, ki ga ni poznal, vozni listek, seveda nemški. Grof se še zmenil ni zanj, niti pozneje, ko je sprevoznik že dvakrat ponavljal nemški svoje besede. Sprevoznik je naposled dejal sopotovalcem: »Meni se zdi, da se ta mož pelje »slepo«, to je brez voznega listka! No na bližnji postaji mu bomo že pokazali!« In res, na bližnji postaji, ko se je vlak ustavil, je sprevoznik pripeljal s seboj orožnika in postajenačelnika ter jima dejal, kazajoč na grofa: »To je ta mož, ki nima karte.« Ko sta ga tedaj ta 2 vprašala, seveda zopet nemški, in grof zopet nič ni odgovoril, sta zahtevala izvedeti njegovo legitimacijo ali ime.« »Jaz sem grof Lažanský,« je odgovoril plemenitaš češki. Ni vam treba povedati, da so vsi trije biriči takoj znali govoriti češki. Grof Lažanský, kakor že omenjeno, se je rad vozil v tretjem razredu. Nekoč je sedel v kupeju sam in sprevoznik, ki ga je že poznal in mu hotel ponagajati, je v isti kupe vtaknil dimnikarja, ki se je tudi hotel po svojih opraviilih odpeljati na bližnjo postajo. Ko je grof zagledal pri sebi dimnikarja, je izstopil, odšel k blagajni ter tam kupil listek za prvi razred. »Aha, to smo ga že naučili kozjih molitvic«, so dejali nemški železniški uradniki. Ali grof se je vrnil v kupe tretjega razreda in ponudivši dimnikarju listek za prvi razred, mu je dejal: »Lahko se peljete v prvem razredu, tukaj bi bil jaz rad sam.« Kako se je potem stvar izplela, ne vem.

Odvetnikova spretnost. Neki odvetnik je zaslovel, da dobi vsako pravdo in ljudje so le pri njem iskali pravne pomoči. Ko se je odvetnik postaral, je stopil v samostan, da se za svoje giete in spokori. Nekoč so menihi imeli opraviti kaj pri sodnji in so poslali k sodišču kot svojega zastopnika nekdanjega odvetnika, ali ta je zdaj pravdo izgubil. »Jako se čudimo«, je dejal opat, »da ste prej tako sigurno vselej zmagali pri zagovarjanju, zdaj pa je vam izpodletelo.« — »Temu se nič ni treba čuditi«, je dejal nekdanji odvetnik, »Stopil sem v samostan, da se poboljšam in da ne bom več lagal, brez laži pa je težko dobiti pravdo pri sodišču.«

* **Italijanski vojaki gredo v — kloster.** V Šibeniku v Dalmaciji so Italijani zavzeli in nasilno izpraznili vse samostane, kamor nastanijo vojake, ki jih prihaja čimdalje več iz Italije.

* **Brezposelnost v Belgiji.** Od Nemcev razdejana Belgija je bila večinoma industrijska država. Ker delo v tovarnah stoji, je skoraj 1 milijon delavcev brez zaslužka. Nad dva milijona prebivalcev pa mora sploh država podpirati, ker so jim razrušeni domovi ter upustošena zemlja.

Zadnje vesti.

Naše meje se odločajo. Meje med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo določa posebna komisija za jugoslovanske zadeve. Komisiji predseduje Tardieu. Prvi dan so se preiskovale meje od Maribora do Celovca. Odločitev pade najbrž že ta teden.

Javni shodi prepovedani. Ministrstvo je vsled kritičnega položaja prepovedalo vse javne shode za nedoločeno dobo.

Begunci iz zasedenega ozemlja morajo tudi priti k orožnim vajam, kadar so vpoklicani njihovi letniki. Begunci iz Primorske in Koroške so jugoslovanski državljani, dokler se meje ne določijo.

Čehoslovaška vlada je kupila trgovsko brodovje Saške za 5 milijonov kron, da hitreje dovažajo živež iz Amerike preko Hamburga po svoji plovni reki.

Predsednik francoske republike nam čestita. Predsednik Poincaré je poslal ob priliki priznanja naše države SHS. regentu Aleksandru brzojavko, v kateri mu čestita k temu dogodku ter mu želi dolgotrajno in uspešno vladanje.

Koroški dogodki v Narodnem predstavništvu. V seji Narodnega predstavništva dne 13. t. m. je posl. dr. P. Pestotnik interpeliral ministrskega predsednika zaradi grozodejstev na Koroškem. Predsednik Protić je odgovoril, da se vrše stroge preiskave, da se bo o vsem poročalo v Pariz ter se bo storilo vse, da se nemškemu divjanju naredi konec. Tudi se vrše pogajanja za povrnitev nemških čet na prvotno črto.

Usoda Koroške in Štajerske se odloči z ljudskim glasovanjem. Také vesti prihajajo iz Pariza. Ako je to res, potem nam je večina Koroške izgubljena, ker je ljudstvo zbežano in ustrahovano.

Nemci še vedno napadajo. Dne 13. t. m. so nemške tolpe znova napadle iz smeri Sp. Dravograd - Guštanj ter zavzele Št. Janž in Št. Peter na štajerski strani.

Nemške tolpe v Slov. Gradcu. Po zavzetju Koroške so prodrle nemške vojaške tolpe tudi v Slov. Gradec, kjer jih je že pričakovala nemčurska družal ter se združila z njimi k ropanju, plenitvi, moritvi in požigu. Roparji so imeli popisane vse slovenske posestnike v mestu in okolici, katerim so pobrali vso premoščeno imovino. Podrobnosti še niso znane. Ko je vojaštvo osvojilo okraj, se je razglasil preki sod, toda nemški roparji so pobegnili z nemškim vojaštvom.

Žrtve nemškega ropanja na Koroškem so neštevilne. Nemške tolpe sploh niso prizanesle nobeni slovenski hiši. Med drugimi sta gospodarsko popolnoma uničena znana narodna delavca Andrej Oset, lastnik Tolstovrške slatine in Jos. Jekl, šolski vodja in znani čebelar v Apačah. Prvemu so odpeljali veliko zalogo vina ter mu razbili hišo in vse zaloge, drugemu pa so pobrali tudi vse zaloge, pohištvo in blizu 200 čebelnih panjev.

Kje bo šla naša meja na Koroškem? Svet petorice v Parizu je že odobril sklepe glede italijanskih in jugoslovanskih mej proti Nemški Avstriji. Italijanska meja bo šla najbrž po gorovju južno Trbiža. Železnica Trst - Beljak pripade najbrž vsa Italiji. (Najbrž mislijo pri tem na projektovano proggo Sv. Lucija - Bovec - Trbiž - Beljak.) V

okolici Celovca bo slovensko - nemške meje določilo ljudsko glasovanje. (Torej so drugod na severu naše meje že določene.) Iz Londona poročajo, da bodo Nemci presenečeni, ker so jim veliki upi splavali po vodi.

Čehi za koroške Slovence. V čehoslovaški narodni skupščini je posl. dr. Franta interpeliral zaradi nemških grozodejstev na Koroškem. Govornik je poudarjal, da je Koroška edina dežela bivše Avstro - Ogrske, kjer Nemci še vedno tlačijo Slovence. Interpelant je vložil nujni predlog: Čeho - slovaška vlada naj se takoj obrne do prijateljskih antantnih vlad, da nastopijo čim strožje zoper nemško nasilstvo. Vlada naj podpira upravičene zahteve Jugoslovancev po osvoboditvi Slovencev izpod ponižujočega nemškega jarma, in sicer na ta način, da se vsa Koroška, ki je bila prvotno popolnoma slovenska in ki je danes le umetno ponemčena, prisodi združenemu kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Naša denarna vrednost se uredi. — Novi denar se kmalu izda. Naš finančni minister dr. Momčilo Ninčič je izjavil, da bo v Parizu kmalu dotiskan naš novi denar dinarske vrednosti, nakar se bodo v gotovem roku zamenjale krone, ki so še v prometu v našem ozemlju. Pri izmenjavi bodo imeli podpisovalci državnega posojila velike ugodnosti, ker se bo izplačevalo za državne bone na vsakih 100 kron po pet dinarjev več, kakor drugim izmenjevalcem.

Meje Čehoslovaške. Svet desetorice v Parizu je prisodil čehoslovaški republiki: Češko, Moravijo, velik del Šlezije s Tešinom ter ogrsko ozemlje v Karpatih, da bo republika neposredno zvezana z Romunijo.

Koliko dobi Romunija? Romunija dobi celo Bukovino in Sedmograško.

Jugoslavija dobi Bačko in Banat. Dosedaj je nesporno, da prisodijo naši državi Bosno, Hercegovino, Hrvatsko, Kranjsko, srbske okraje Bačke med Tiso in Donavo ter severno od Drave, nadalje pa tudi južno-vzhodni del temeškega Banata.

Mirovna pogodba se razglasi prihodnji teden.

Kdo bo plačal dolgove za vojno v bivši Avstriji. Pogodba z Nemčijo določa, da plačate dolgove za vojne namene le Avstrija in Ogrska, toda predvojni dolgovi in stroški za obnovitev se razdele sorazmerno na vse države na ozemlju bivše avstro-ogrške monarhije.

Mirovna pogodba z Nemčijo. V Parizu so 7. maja pri posebni seji zmagovalci izročili zastopnikom premagane Nemčije mirovno pogodbo. Trda je ta pogodba za Nemčijo, toda greh Nemčije, ki je zakrivila toliko bede in gorja in prelila toliko nedolžne krvi, je velik. Za grehom pa pride pokora. Nemčija mora priznati popolno neodvisnost Nemške Avstrije, to se pravi Nemška Avstrija se ne sme združiti z Nemčijo. Za češko - slovaško državo veljajo stare avstrijsko nemške meje, to se pravi, Nemci na Češkem pridejo pod češko državo. Poljska dobi gornjo Šlezijo, Poznanjsko in druge kraje, kjer prebivajo Poljaki in so bili sedaj pod Nemčijo. Da v bodočnosti Nemci ne bodo zopet mogli napasti Francozov, ne smejo ob francoski meji imeti nobenih utrd in vojaštva, odstopiti morajo Francozom premogokope. Nizozemska, kjer se sedaj nahaja nemški cesar, mora cesarja izročiti sodišču narodov. Nemčija je odgovorna za vso škodo, ki je nastala vsled vojske in plačati mora v dveh letih dvajset milijard mark v zlatu, blagu ali v drugi obliki. Dalje mora Nemčija izročiti veliko trgovskih ladij, mornarjev sme imeti samo 15.000. Nemško ozemlje zapadno od reke Rena zasedejo čete zaveznikov, dokler Nemčija ne izpolni mirovnih pogojev. Zastopniki Nemčije imajo priliko povedati svoje mnenje in mogoče je, da bodo nekatere manj važne točke še spremenili — veliko pa ne. — Udarac, ki je zadel Nemčijo je hud. — V Parizu določajo sedaj meje Jugoslavije napram

Nemški Avstriji in Italiji. V par dneh bomo na jasnem in tudi vedeli bomo, ako na svetu še velja pravica in samoodločba narodov. 10. maja so se pogovarjali o mejah od Celovca do Maribora. Glede Reke še ni prav nobene jasnosti. Stavljajo različne predloge, kako bi najbolje rešili to težko vprašanje in da bi bila zadovoljna Italija in Jugoslavija. Ako bi se poslušalo ljudsko mnenje, bi morali Reko prisoditi nam, kajti za Jugoslavijo je bilo na Reki oddanih 19.781 glasov.

Minister dr. Korošec, ki je znan v vsaki vasi kot zaslužen Jugoslovan, ki se je trudil in pehal za njeno ustvaritev preje na Dunaju, potem v Zagrebu in Beogradu — je postal zopet strankar. Hodi po Dalmaciji, Bosni in Hercegovini in organizira tam stranke, ki naj bodo po svojem programu podobne naši slovenski ljudski stranki in ki naj z njo tudi stopijo v zvezo. — Dr. Korošec bi storil veliko boljše, ako bi ostal državnik, pravi, čisti nestranski Jugoslovan, kakor pa da z gloriolo svojega imena organizira strankarstvo in to pri takih ljudeh, ki ne bodo prav nič pripomogli, da naša država postane na znotraj in zunaj močna. Z njegovo pomočjo organizirana stranka tam doli v Bosni bo bolj razdirala kakor zidala. Padla je senca na ime dr. Korošca!

Amerika za naše otroke. Amerikanci so določili za naše revne otroke 370.000 dolarjev, sicer samo za otroke pod 14. letom. Dobili bodo sladkor, mleko, kakao in riž.

Vojnim invalidom. Komisija za preskrbo vračajočih se vojniki je sklenila, da izkoristi za vojne invalide obstoječe topliške in kopališke naprave v Rogaški Slatini (za bolne na ledvicah, sladkosečnosti, črevesnih katarjih) in Dolenjskih Toplicah (za revmatizem, posledice ran in zlomljenja kosti). Vrhutega se priredi grad Golnik za lahko bolne na pljučih in kirurško tuberkulozo. Invalidi, kateri žele priti v eno teh zdravilišč, se imajo do 25. majnika s prošnjo javiti pri okrajnem glavarstvu svojega bivališča, da se tam zdravniško preiščejo. — Komisija za preskrbo vračajočih se vojniki v Ljubljani.

All ste že plačali naročnino za „Domovino“ za l. 1919?

Odgovorni urednik: Emil Vočeb.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.
Izdaja: Konsorcij »Domovine«.

Izhaja vsak petek.
Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol 6 K.
Posamezna številka 80 vinarjev.
Uredništvo in upravnništvo:
Sodna ulica št. 6, pritličje desno.
Inserati po dogovoru.

Hlapce

lahko takoj preskrbi »Državna posredovalnica za delo«. Kdor jih rabi, naj se zgleda osebno v našem uradu, ali pa naj piše ponje in navede plačo ter druge pogoje.

Državna posredovalnica za delo
Ljubljana, Gradišče.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavica . K 15,000.000.—
Rezervni fondí . . . K 4,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema

vloge na knjižice in na
tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednost-
nih papirjev, deviz in valut. Vnov-
čevanje kuponov, izžrebanih zastavnih
pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

➔ Promese ➔
k vsakemu žrebanju.

➔ Posojila ➔
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje

vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica

avstrijske državne
loterije.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

2%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog . . . . . K 80,000.000
in rezervnega zaklada . . . . . „ 2,500.000

➔ Sprejema vloge vsak delavnik. ➔

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in
obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Delniška glavica: K 30,000.000.

Jadranska banka Podružnica Ljubljana.

Rezerve: okrog . K 10,000.000.

Centrala: TRST. — Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema:

Vloge na knjižice.

Vloge na tekoči in žiro račun
proti najugodnejšemu obrestovanju. —
Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa
tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, le-
žeče v javnih skladiščih. Daje trgov-
ske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema:

Borzna naročila in jih izvršuje najku-
lantneje.

Brzojavni naslov:

➔ JADRANSKA. ➔

Telefon št. 257.